

ZonMw

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 Directie Voeding en Gezondheidsbescherming
 Dr. ir. R.J. Dortland
 Postbus 20350
 2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

Dossiernummer 40-40100-99
 Ons kenmerk 2003/21460/ZONMW
 datum 16-12-2003

Laan van Nieuw Oost Indië 334
 2593 CE Den Haag
 Postbus 93245
 2509 AE Den Haag
 T 070 349 5111
 F 070 349 5100
 info@zonmw.nl
 www.zonmw.nl

contactpersoon
 Dr. A.A.J. van Iersel
 T 070-349-5217
 F 070-349-5387
 iersel@zonmw.nl

betreft Standpunt programmacommissie alternatieven voor dierproeven
 tav evaluatie NCA

Geachte heer Dortland,

In haar vergadering van 3 oktober 2003 heeft de programmacommissie alternatieven voor dierproeven (PrAD) het eindrapport Evaluatie Nederlands Centrum Alternatieven voor dierproeven (NCA) besproken. De discussie omtrent de conclusies en aanbevelingen van het rapport heeft plaatsgevonden in aanwezigheid van de medewerkers van het NCA. Op 9 december heeft overleg plaatsgevonden met het NCA over de inbedding in de Faculteit Diergeneeskunde.

Bij de overgang van een deel van de taken van het Platform Alternatieven voor Dierproeven (PAD) naar ZonMw in 1998 is de wens uitgesproken het project NCA voort te zetten. Tevens is de aanbeveling uitgesproken de positie en de taakstelling van het NCA te versterken. De Faculteit Diergeneeskunde en ZonMw hebben in 1999 een overeenkomst gesloten waarin voor vier jaar een bijdrage aan de financiering van het NCA is geregeld. Daarnaast heeft ZonMw met het RIVM een overeenkomst gesloten voor de financiering van de salarislasten van de hoogleraar in deeltijd bij het NCA. In 2003 eindigt de overeenkomst tussen ZonMw en de Faculteit Diergeneeskunde betreffende de financiering van het NCA. Ten behoeve van een eventuele voortzetting is van verschillende zijden aangedrongen op een evaluatie van het functioneren van het NCA. Overigens dient opgemerkt te worden dat noch de opdrachtbrief voor het programma "Dierproeven begrensd", noch de overeenkomst tussen ZonMw en de Faculteit Diergeneeskunde een verplichting tot specifieke evaluatie kent. Ten behoeve van een onafhankelijke evaluatie is een ad hoc evaluatiecommissie samengesteld. De commissie bestond uit een vertegenwoordiger namens de PrAD, te weten drs. P. de Greeve, een vertegenwoordiger namens de Faculteit Diergeneeskunde, te weten prof.dr. A.W.C.A. Cornelissen en een onafhankelijk voorzitter, te weten drs. J. Pasman (Keuringsdienst van Waren). Als secretaris van de commissie heeft drs. W.P. Daniëls gefunctioneerd.

De evaluatiecommissie heeft de volgende vragen in haar onderzoek betrokken:

- In hoeverre heeft het NCA naar behoren haar omschreven taken uitgevoerd?

- In hoeverre is het NCA adequaat met het tot haar beschikbare gelden omgegaan?
- Wat is de uitstraling op dit moment van het NCA?
- Dient het NCA op de huidige manier ofwel anderszins gecontinueerd te worden?

De evaluatiecommissie heeft haar werkzaamheden uitgevoerd gedurende de maanden juli en augustus 2003. Op 20 augustus 2003 heeft de commissie de resultaten van de evaluatie besproken met de medewerkers van het NCA. Op 29 augustus heeft het secretariaat van ZonMw het definitieve rapport van de commissie ontvangen.

De evaluatie commissie heeft haar bevindingen samengevat in een negental aanbevelingen. De PrAD merkt op dat niet alle aanbevelingen gericht zijn aan de programmacommissie en dat een aantal aanbevelingen buiten de invloedssfeer van de PrAD liggen. De aanbevelingen zijn leidraad geweest voor de discussie in de PrAD.

Hoewel op detailpunten verbeteringen mogelijk zijn, concludeert de PrAD dat het NCA naar behoren heeft gefunctioneerd. De PrAD is van mening dat het NCA haar bestaansrecht heeft bevestigd en dat het NCA gecontinueerd dient te worden, waarbij het PrAD opmerkt dat de huidige omvang als het minimum wordt beschouwd. Ten aanzien van het takenpakket dat ZonMw heeft afgesproken, wenst de PrAD op te merken dat zij de omvang en de aard van de werkzaamheden waardevol en noodzakelijk acht voor een goede ondersteuning van de programma activiteiten. Met de evaluatiecommissie constateert de PrAD dat er in de nabije toekomst capaciteitsproblemen kunnen ontstaan bij de uitvoering. Belangrijke reden hiervoor is het feit dat in de afgelopen periode vanwege de voortgang van het programma nog niet alle taken in hun volle omvang uitgevoerd konden worden. Daarnaast dienen de medewerkers van het NCA tijd in te ruimen voor de verplichtingen ten behoeve van de Faculteit Diergeneeskunde - het NCA is ingebed in de facultaire hoofdafdeling Dier en Maatschappij -, en bestaat er de wens de kwaliteiten van het NCA verder te benutten. Men dient hierbij dan onder andere te denken aan scholing van en informatie aan leden van de dierexperimenten commissies en aan mogelijke voortrekkersrollen zoals bijvoorbeeld in het kader van de ontwikkeling van alternatieve toxicologische risico beoordelingstrategieën. De PrAD acht het daarom noodzakelijk dat ten behoeve van de voortzetting van het NCA een notitie opgesteld wordt met een overzicht van de noodzakelijke en gewenste taken inclusief de daarbij behorende kwaliteiten en de benodigde capaciteit. De PrAD sluit niet uit dat uit het overzicht geconcludeerd dient te worden dat een personele uitbreiding van het NCA noodzakelijk is. De medewerkers van het NCA zullen worden uitgenodigd deze notitie voor te bereiden.

De evaluatiecommissie beveelt aan het NCA effectiever aan te sturen door het geven van duidelijke opdrachten en het stellen van prioriteiten. De PrAD wenst hierbij aan te tekenen dat het takenpakket van het NCA een aantal specifieke taken kent alsmede meer generieke taken, die op basis van eigen inzicht ingevuld kunnen worden. Het aantal specifieke taken, die voor de PrAD uitgevoerd worden, is toegenomen met de voortgang van het programma en zal in de komende tijd toenemen naarmate de gesubsidieerde projecten meer resultaten genereren. De PrAD acht de aanbeveling uiterst zinvol maar merkt op dat dit het geven van meer opdrachten zal leiden tot een beperking van de meer generieke taken. Het opstellen van jaarplannen acht de PrAD een goed hulpmiddel bij het stellen van prioriteiten.

De PrAD hecht eraan op te merken dat zij zich niet herkent in de toon en verwoording van de aanbeveling omtrent de klankbordfunctie van het PrAD.

Samen met het NCA constateert de PrAD dat hun ervaringen met de klankbordfunctie in de afgelopen periode niet overeenkomen met de geformuleerde kwalificaties. Hierbij dient aangetekend te worden dat de PrAD geen signalen hebben bereikt over het eventueel disfunctioneren van het overleg. Overigens betekent dit niet dat het klankbordoverleg niet voor verbetering vatbaar is. Zo heeft het NCA aangegeven dat zij de scope van het overleg met de PrAD te beperkt acht voor al haar activiteiten. Naast het overleg met het PrAD heeft het NCA behoefte aan een klankbord ten behoeve van bijvoorbeeld het wetenschappelijk onderzoek. Het NCA heeft aangegeven dat zij zelf dit type van klankbordoverleg zal organiseren. Met het NCA is afgesproken dat het klankbordoverleg in de toekomst interactiever zal plaatsvinden. Het NCA zal hiervoor de voorbereidingen van het klankbordoverleg overeenkomstig aanpassen.

De evaluatiecommissie acht het zinvol te streven naar een grotere continuïteit in de financiering van het NCA. De huidige financieringsvorm is naar hun mening te veel afhankelijk van het voortbestaan van de PrAD. De commissie stelt daarom een andere wijze van financiering voor gebaseerd op een directe financiering door één of meerdere bij dierproeven betrokken ministeries, aangevuld met een bijdrage vanuit de Faculteit Diergeneeskunde. De PrAD ziet het belang van een meer continue financiële ondersteuning van het NCA. De commissie twijfelt echter of de voorgestelde methodiek meer continuïteit waarborgt dan de huidige constructie, aangezien de financiering van het NCA afhankelijk zal blijven van prioriteiten en uitvoering van het rijksbeleid op het terrein van alternatieven voor dierproeven. Desalniettemin sluit de PrAD een andere wijze van financiering van het NCA in de toekomst niet uit. Overigens zal ook in toekomstige situaties een grote mate van afhankelijkheid blijven bestaan tussen de PrAD en het NCA. Het NCA voert immers, tegen een vergoeding, een aantal taken uit die voortvloeien uit het programma alternatieven voor dierproeven. Evenals de evaluatiecommissie acht het PrAD het van belang dat deze ondersteunende en uitvoerende taak gecontinueerd wordt.

De aanbeveling omtrent de relatie tussen alternatievenexperts van dierexperimentencommissies en het NCA acht het PrAD niet tot haar competenties te horen. Desalniettemin acht de PrAD het zinvol dat aan de geschetste problematiek onder de aandacht wordt gebracht bij de instanties die betrokken zijn bij de uitvoering van de Wet op de dierproeven. Naar de mening van de PrAD kunnen experts op het gebied van alternatieven in de DEC's een bijdrage leveren aan de implementatie van alternatieve methoden. De experts dienen dan wel voldoende toegerust te zijn. Naar de mening van de PrAD zullen een inzichtelijke omschrijving van de gewenste deskundigheid en permanente (bij)scholing bijdragen aan de effectiviteit van de inbreng van de experts.

De PrAD acht het van wezenlijk belang dat het NCA naast haar taken voor het programma participeert in wetenschappelijk onderzoek. Evenals in de huidige overeenkomst zal in de toekomstige overeenkomsten hiervoor ruimte geboden worden.

Ten aanzien van de huisvesting van het NCA merkt de PrAD op dat deze dient te voldoen aan de eisen die de ARBO wetgeving stelt.

Hoewel ingebed in de hoofdafdeling Dier & Maatschappij, is het NCA de afgelopen jaren in de gelegenheid gesteld om met een eigen gezicht naar buiten te treden. Deze eigenstandige positie acht de PrAD een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van de taken van het NCA. De PrAD heeft begrepen dat er thans een samenvoeging plaatsvindt van de hoofdafdelingen Proefdierkunde en Dier & Maatschappij.

De PrAD acht het van belang voor het optimaal functioneren van het NCA alsmede voor de effectiviteit van hun bijdragen op het gebied van alternatieven voor dierproeven, dat de eigenstandige positie ook in de nieuwe organisatiestructuur behouden blijft.

De PrAD kan in zijn algemeenheid instemmen met de conclusies van het evaluatierapport met name ten aanzien van de zinvolheid van de activiteiten van het NCA en de continuering van het centrum.

De PrAD zal derhalve, bij een eventuele voortzetting van het programma alternatieven voor dierproeven, gelden reserveren voor de uitvoering van, aan het programma gerelateerde, taken.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur

Dr. Edvard P. Beem,
plv. directeur